

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön december 31^{kén} 1840.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Jaffár és Helima.

(Keleti elbeszélés.)

I.

Még könyek remegtek Helima arczaín, 's lelki ború mutatkozék barna szemeiben, midőn a' jőtevő álom őt karjai közé fogadá.

Korányi szürkület aranyozá a' bérczi tetők magasain lebegő biborfellegek szegélyeit; ragyogó harmatgyöngyök nedvesíték a' lankadt szenderből új életre keltt növényeket, 's az első hajnal-lebel gyöngö fuvatával kegyelő illat-özön enyelge a' smaragdszínű rónatáj felett. — Utban vala már ekkor Jaffár, a' hő szerelmet ápoló: lépteit édes remény 's biztató jövő kettőzteték. És mindinkább közeledett azon lakhoz, melly boldogsága angyalát tartá körében; hangosabban dobogott koronként szive; üdvös előérzete hevesebben forralá idegeiben a' vért: minél előbbinek gondolá a' valót, hű kedvesét sovár kebléhez ölelhetni.

Ki utánozhatná eléggé szavakkal a' viszónlátásnak első perceit? ki sorolhatná elő az érzelmek nagyszerűségét, ha egymást a' halandók bensőleg szeretik, 's elválásuk után ismét egymás kebleiken részesülhetnek a' boldog jelen öröm-élvezetében?! Egy tulvilági szellemnek kellene magától az istenségtől kölcsönöznie ecsetet, 's az alkotás-mindenségből merítnie színvegyületet, és ez is talán tehetlen leendne e' lélek-érzet valódi kifejezésére!

„En ismét látlak — kiálta öröm-mámoreában Helima — én ismét láthatom azt, kit tőlem örökre eltávozottnak hívék.”

„Éltem legkedvesbiki! — viszónzá az ifjú, 's lelkének egész erejéből csüggött a' lányka bibor ajkain — az istenek örködtek felettem. Borzalmas vala a' multt éj, 's mi sem hasonlítható azon szörnyű jelenethez, mellynek szemtanúja lenni kénytetém. Vér folyt körülem, 's halál-sohajoaktól viszhangozék a' csata-tér vidéke. Ezekrek hullottak -el, 's a' könnyörtelen mészárlás most is tartana, ha az éj sötét homálya oszlásra nem késztetí vad rohamú sergeinket.

Ugy tetszett, maga a' természet sűrű fátyollal akará leplezni a' példátlan öldöklést. De hála az égnek! kezeim tiszták az ártatlan vér kiontásától."

Azonban Helima mondhatlan boldog volt; hisz' ő kedvese keblén nyughatott! 's kell-e, lehet-e nagyobb boldogság egy ártatlan hölgy tiszta szerelme valósítására?!

II.

Nem folyt annyi vér a' hajdankori bálványok oltárain, 's Teutat fénypazarú templomait nem fertőzteté annyira a' véteknek minden szövényeibe bonyolódott emberiség, mint A bulcasan Mohamed fölkeltekor. Ezen fondor, hazud, eszmetehetőségei által tervei sikerülésében előbbre segítettén, midőn pusztá szavakkal 's igéretekkel fonákos álmódzásait a' némileg már felvilágosultt népekkel el nem hitethetné, fegyvert ragadott azon szörnyű tettnek kivitelére, mit ábrándos képzelődése javalt. Ezerek és száz ezerek tódultak hozzá, Gabriel angyal felkentjéhez, Allah kegyeiben részt veendő. — Ő a' holdat köntöse ujjában hordozá állítása szerint; a' természet-szülte emberi okosság kétkedve akada-fenn e' csalfaságon: de ő több ellenszegülőnek daczára győzelmes fegyverével alapítá-meg mondatainak valóságát. Az arabok remegtek és — hittek.

Mohamed romboló szelleme, elhunytá után, tartós gyököt vert a' Califok 's zultani rangot környező nagyok sziveikben. Dühös buzgalom és szilárd zsarnokság nyomaszták a' vakhitű népeket: ezen kétélű gyiloktól rettegtek Arabia gyermekei, 's Europa királyait folytoni kétkedésben tartá a' jövődőnek káros történhetése.

Albulfeda; a' muselmani események történet-írója, 's Albulfrag számolása szerint, Mohamed csudás látományai 's az Alkoran igazolásai három millio embernek vérével, kiket Mekka bitorlója önkényének áldozta, erősítették-meg. Végtelen 's határtalan volt a' muselmani gyűlölség a' Mohamed tanításait el nem fogadni akarók iránt,

Ezen veszélyes időszakban élt Jaffár és Helima. — Helima Perziában született; atyja, vagy is inkább gyámnoka, Orosmin, őt jámborságban 's isteni felelemben nevelé, ki a' muselmanok üldözése elöl családotól egy távuli magányhelyre vonult éltének utósó napjait itt bevégzendő.

Helima nevededett, mint szelid rózsza vad rengetegben, egyszerűen, de bájolón. Észrevétlenül virult ő, miként magas fa tövé-nél nyiló ibolya. Ártatlan élete hasonló volt azon tiszta csermelyhez, melly pusztá magányokon háborítlan teszi folyását. Csendes elvonultságában boldogul élt a' jó leány, bár néha valami hiányt érte

szívében, mi előtte talányos rejtély lön. Ha a' ligetben magánosan ült, 's rózsakoszorút füzögetett; ha a' korány bibor lángzatában a' körötte fekvő tájon usztak szemei, mindig egy magyarázhatlan érzelem sugá szívének: o Helima! mi boldog volnál te, ha lenne még valaki érzeteidben hűen osztozó, 's a' természet remek szépségeit veled csudáló! — Igy érzett ő; de nem csak érzett, hanem gyakran sohajtott is, 's a' legnyájásb érzelem bimbaja már fakadott ifjú keblében.

Jaffár Mohamed hitében neveltetik; bátor és nemes lelkületet nyert tulajdonul, 's már ifjúsága zsengejében fegyvert vön kezébe, Ázsia uralkodói mellett villogót. De az anya-természet ösztöne hatalmat vön neveltetése ösztönén. Elismeré ugyan szóval a' proféta tanításait, ellenben gyűlölet tárgyává törpült belsejében a' Kalifák vérengzése által terjesztett hit tartalma.

, A' szeretet Istene — mondá ő — törvényeit nem erőszak által kívánja hirdettetni, 's megegyezésével ember-vér nem párolgathat oltárain. '

A' bőszi Kalifáktól Ázsia legtávolabbi helyeire is üldöző csapatok küldetének; ezeknek egyikéhez rendeltetik Jaffár is. Kalandozásai alkalmával talált ő Helimára, 's érzelmeik rövid idő után rokonultak. '

Boldog, ki távol a' fényűző világ zajától, szerény nyugalomban élvezheti földi léte legbecsesb ajándokát, a' szerelmet; örök tavaszban viruló rózsák lepik annak utjait, bőven, mint csillagok a' látkör azur boltozatát. — A' szerelem dicső, tiszta valóságában kimondhatlan nevezet, mit az istenség az alanti növény-levelek legkisebbikére, 's a' mérhetlen ürbe meredő Libanon legmagasb czedrusára följegyeze; egy nevezet, melyet a' természet a' feselő hajnal biborán tündököltet, melly az éj homályos borúleplein aranybetűkben ragyog-ki a' végtelenbe. És még is kevesen ismerik őt az, üdvet alkotót. — Jaffár és Helima ismerék a' nevezetet, 's mondhatlanul boldogok valának.

III.

Mediqua, a' kegyetlen török vezér, korlátlan zsarnokságot űze, 's ezerek lettek feláldozva haragjának. A' harczromboltt tájékok holttetemekkel fődözvék, 's a' lemenő nap emberi vérözönben tükrözé-vissza magát. Jaffár szilárdul elhatározá dühös parancsnokát oda hagyni, 's Helima ohajtott lakába menekvék. De Mediqua, eltűnté után, tartzkodása helyét nem sokára kipuhatolá, 's váratlanul meglepé őt. Orosmin, az önszemélyét elszántsággal védeni törekvő, agyonszurattott; Jaffár fegyvereitől megfosztatván, mint áruló, halálra ítéltetett.

Még öntudatlanul hevert Helima nevelő-atyjának lélektelen testén, 's vérfoltos hófűrtjeit sűrű könyeivel áztatá; még az ősznek kékultt ajkain csüggött tekintete, 's a' gyermeki fájdalom nagysága kinzá érzelmeit, midőn atyjától elszakasztaték.

„Hol Jaffár, hol éltem boldogsága?!“ — kiálta őrzöngve a' leány 's miután kedvesének sorsa tudtára adaték, érzéktelenül rogyott a' földre. Mediqua minden igyekezettel szorgoskodott a' szép hölgyet kiemelni ájulttságából, szándéklatában őt már ha reme gyöngyei közé ígtatandó.

Midőn Helima ismét magához tért, kérlelni akará a' vezért: de hasztalan. Nem látá az a' leány éjsötét szempillái alól gyöngyöző könyeket, 's esengő fohásza hallatlanul röppentek-el, melyek tán szirteket is könyörületre indítottak volna; szilárd 's rendithetlen vala Mediqua határozatában.

„Legkegyetlenebbike a' halandóknak! — dühöngve Helima benső siralom hangján — tehát soha sem érzéd a' szerelem hatalmát? minden nyájas érzetek kizárva szíved mélyéből? Miként tehet olly szörnyűvé makacs zsarnokságod? miként gondolhatod, hogy kiöntött vér kedves az istenség előtt? Nézz magad körül, 's tekinds-meg magát a' természetet! halált vagy életet lehel-e minden növényéből Mondd, o mondd-megg, nem szerettél-e soha? nem élvezéd-e soha egy szelid leány keblén a' legszelidebb érzelem tiszta gyönyörét?“

Ez utósó szavaknál nyájasabb lön Mediqua pillanata, tisztában tündöklének szemei, 's emelkedni látszék keble, mintha sohaj akarna kitörni belőle; homloka derülni kezdett, mint estalkonyon a' láthatár, ha a' komor fellegek tova eveznek boltozatáról. — Az emberiség mindig követelni látszik tulajdonait, 's nincs olly kőkevény kebel, melly, bár gyéren, de olykori percekben magát szenved érzelmekben ne ringatná.

„Igen, emlékezem egy időszakra — kezdé Mediqua, miután fegyvernőkei szétoszlottak — melyben nem az valék, mi most vagyok: azonban a' fensorság, barátim hűtlensége 's a' női csalfaság minden szelidebb érzelmet tova üttek bensőmből, 's kővé szilárdíták keblemet. Én Ázsia legszebb hölgyét szeretém; valóm egészen rajta csüggött, 's lelkem, mindenem vé volt. Két évi mondhatlan boldogságom után egy leány-gyermek mosolyga reám, szerencsés atyára. Örömmel látam növekedni angylaszép magzatomat; de egy nap elragadá tőlem nőmet, gyermekemet. Arthur, a' halandók leggonosz-bika, kit hű barátomnak tarték, vala boldogságom rablója; ő elcsábitá nőmet. Zephaline csalfán elhagyott, és....“

„Ne tovább — vága közben Helima — te csalatkozol; Zephaline nem vala hűtlen: ő szeretett halálaig.“

„Leány! nem értelek!“ — szólt csudálkozva a' vezér.

„Atyám, szerencsétlen atyám!“ — rebegé zokogva a' leány, 's az öregnek keblén nyugodott.

„Helima, emelj-ki rejtélyes helyzetemből!“

„A' gonosz Arthur anyámat titkos csellel ragadá-el, 's őt rabnőként velem eladá. Orozmin, megvön minket, 's vissza akara neked szolgáltatni; de a' szünetleni hit-üldözések 's hadi forrongások ezt lehetlenné tévék. Orozmin kénytelenítették élete biztosíthatásaért magányba vonulni. Anyám szívfájdalmában hamar elhalt; Orozmin azóta leányaként ápola, 's én őt, mint atyámat tisztelém.“

Mediqua kebléhez ölelé leányát; jégbelseje öröm-érzetétől olvadozni kezdett, miként befagyott kutfő a' tavaszi napsugár melegétől.

Gyors ládobaj éberíté őket üdv-mámorukból: egy szolga sietett elő; izzadság hömpölygött arczairól; nyugtalan tekintete veszélyt hirdetett.

„Jaffár börtönéből kimenekült — mondá koronként vett lélekzetétől szakadozott hangon — számos követő csatlá hozzá magát, 's az örök megrohantattak. Az ellenszegülés 's közönséges láрма mindent mozgásba hozott. Mindkét részről vér özönlik.“

Helima képzetében már kedvese megholt árnyékát gondolá látni maga előtt, 's remegett. Mediqua tán életében most először, könyezett; az egekre emelé hívó karjait, 's illetőde elsietett.

IV.

Sötét felleg-torlatok kezdék burkolni a' hold tiszta fényét, mely eddigelé mosolygó ezüstjével ábrándszint ömleszté a' tágas vidékre.

Helima a' csatazaj 's fegyverzörej felé irányzá lépteit. Hideg borzalom futá-át minden idegét; úgy tetszett, remegő tagjai merevülni kezdenek. — A' hely tompa 's áthatlan sötétsége homályos lepleget vont szemei elébe. Megállt, ismét tova indult, majd elfojtott lélekzettel figyelt. Ingadozó lábai nem akarák tenni szolgálatakat; erőtetve ismétlé lépteit — egy földön fekvő testre lépett — iszonyú félelme őt jéggé merevíté.

„Hah — suttogá kétségesen, mialatt hideg verejték-cseppek gördültek homlokáról — tán egy halott!“

Visszaborzadt, de némileg felbátorulva lehajolt. A' sötétség olly nagy volt, hogy egy testen 's a' mellette heverő kardon kívül egyebet nem leheté megkülönböztetni. Kinos előérzés viharza belsejében.

„Igen, ez ő; ez Jaffár — folytatá, mintegy álomból ocsúdva — dobogó szívem, remegő aggalmam, minden azt sugja, ez ő!“

Jaffár, a' sebeikkel borított, hallá a' fohászokat; éberülni kezdett halála előálmából, 's megismeré Helima hangját.

„Kedves Helimám! — rebegé igen halkan — te vagy magad? tán csak szellemed az, mi körüllem lebeg. O csak egyszer engedd még mondanom, mi hően szeretlek; azután örömmel balok-meg.“

Az ifjúnak karjai még egyszer fonódtak a' kedves leány nyakára, 's elhaló szemei a' rózsá-ajkakon legeltek. Csendesen folyt sebéiből a' vér Helima fehér öltönyére, 's vércseppek pirosíták a' leány lilium kezeit.

A' hold még egyszer nézett-alá homályos felleg-rejtekeiből, de megborzadva a' szörnyű jeleneten, mélyebben temeté arcát előbbi leplegébe.

„Én szerettelek — szólt gyenge hangon a' haldokló ifjú — 's hála az egeknek, hogy karjaid között tölthetem utolsó pillanatomat Kedvesebb így nekem a' halál, édesebb az elszenderülés. Helima! . . ott . . a' viszonzításig . . .“

Jaffár kezei nem akarák többé gyámolítani elnehezültt fejét; különböző ajkain a' halál vonaglászai mutatkoztak; nyaka visszacsuklott a' porba; — még egy pillanat — még egy erőtetett emelkedés — 's Jaffár nem volt többé.

A' halvány hölgy merevülve nézett a' halóra; szemei könnyáporban usztak, kezeit kétségbeesve tördelé.

„Te hívsz engem, te hívsz engem“ — kiálta magán kívül, 's érzéketlenül hanyatlott a' kedves ifjúnak holt tetemére.

V.

„Leányom, kedves leányom! — szólt benső fájdalommal Meddiqua, a' zavar lecsillapultatán — ébredj, 's élj atyád ápolásaért. Mit használhatnak már könyeid, mit keserves zokogásod? tehetlenek ezek új életre költeni a' hidegültt tagokat; jer kedves gyermekem, 's nyugodj-meg a' hatalmas ég végzetében!“

„Igen, — viszonzá nyugodtan a' halvány hölgy — 's virágnővények feseljenek elporlott hamvai fölött. Szemem nedveivel ápolandom naponta azokat, hogy a' mellette haladó vándor tudhassa, mi becses kincset rejt a' halom ürege.“

Helima még is vigasztalhatatlan volt; gyakran magános bokrok mögé rejtezik, hogy szabad folyást engedhessen könnyűinek. Így haladott egyik nap a' másik után, mindig keservben és fájdalomban, míg végre az utósó is elközelgett. Kitárult karokkal találák őt Jaffár sirhalmán. A' nap éppen bucsút vön a' messze kékelő bércek ormaitól; ünnepélyes csend leplezé az estalkony piritotta vidéket; homályos árny lebegett a' földi fél gömb keleti részén, 's a' feltűnni kezdő hold első sugarai Helima holt arczába ütközének, Szendergő angyalként karolá ő a' sirkövet, 's lilium-keblén még holta után is rózsák feseltek.

Mediqua ott lelé őt, a' kiszenvedettet. Bú s marczangló győtrelem valának azóta hű követői; roskadt kora a' kesergőt nem sokkalig gyámolíthatá. Kevés hét után leányához a' sirba szállt, hova sovárgva kívánczók.

* * *

Ott nyugszanak ők, az árnyas pálma alatt csendesen, háborítlanul. Élet-nemtőjek gyászosan áll hamvaik fölött, átkozva az ifjan elhunyt pár boldogságának kora megbuktatóját: a' vak buzgó-jágot.

— t — után

Lakner Sándor.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Eső - tő me g. — Francia tudósok meteorologi vizsgálataik szerint f. e. oct. 27-től nov. 2-ig a' folyvást zuhant eső által 32 millimeter víz hullott alá. Mivel pedig átalján véve egy esztendőre 54 millimeter esővíz számíttatik, a' feljebbi időben hét nap alatt több eső hullott, mint máskor hét napra jönne. Innen nem csudálhatni, hogy francia országban a' mult hetekben olly iszonyú vízáradások voltak.

Ritka természeti tűnemény. — Sok mezei gazda állítá már, hogy a' zab könnyen változik rozsra, 's e' felől folyóiratokban már négy év óta vitatkoznak a' mezei gazdák. Pfaffenrath ur most ujra fellép állításával az ilmenai gazdasági hirlapban, 's tiszteletre méltó férjfiak bizonyosságára hivatkozva ujlag állítja, hogy a' nevezett átváltozás több próbatétben bebizonyodék, de mindenkor bizonyos feltételek alatt. A' zabot t. i. késő júliusban kell elvetni, ugyan azon évi őszkor takarmányul kétszer lekaszálni, 's így a' tarlót télen által meghagyni, mert ekkor azokból tavaszkor valódi rozs fejléki. Végszavai ezek: „e' tárgy olly érdekes, hogy az az iránt többször teendő kísérlet valóban megérdemli a' fáradságot.

Növényi chamaeleon. Cochinchinában olly rózsa tenyészik, melly színet háromszor változtatja napjában; és pedig reggel fehér, dében halvány-piros, estve sötét-vere.

KÜLÖNFÉLE.

Nevezetes jövendölés. A' példátlan pusztítások, mellyek nem rég Lyont látogaták, a' francia közönséget azonnal bizonyos eseményre tették figyelmessé, melly folyó évi majus hónap közben az ottani hirlapokban nyilvánossá tetetett. A' rendkívüli szárazság idejében, melly egykor mutatkozott, a' Rhone vize Lyonnál annyira elapadt, hogy a' város legidősb lakosai nyilvánítk, miképp' ehhez hasonlót még nem értek, 's ez alkalmammal tapasztaltatott, miként a' folyam medréből illy feliratú kö látszott-ki: „qui m' a' vu, a' pleuré; qui me verrá, pleurera“ (ki engem látá, sirt, 's ki meglátand, sirand.) E' ritka jövendölés a' szó legszorosb értelmében beteljesedett; mert nyolcz hónap előtt a' város lakosai valamint a' lapályos részekéi is Lyon környékéről seregesen oda vándoroltak e' tartalomdús felírást elolvasandók. Lyonban közönségesen beszélík, hogy bizonyos német herceg, ki 1830-ban látogatá-meg Lyont, a' mostani szomorú katastrophát megjövendölé, mellyet a' kiáradott vizek dühöngése szült. Ezen kívül több század

óta forog a' köznép ajkán bizonyos monda, melly hirdeti, hogy a' Saone és Rhone a' 19. században Lyonnal fog egyesülni; mi valóban egész kiterjedésében be is teljesedett.

A' convent elnökei. A' 76 elnök közül, kik a' francia National-Convent-et kormányzáék, csak 15 maradt mentt ama végzettől, mellyet mások számára készitének. A' többi 61-nek sorsa következő volt: nyaktiló alatt 18 vérzett-el, öngyilkos 3, számüzetve elvitetett 8, börtönbe esett 6, örülltség miatt zár alá tétetett 4, a' törvénytől felszabadittatott (madár-szabadsággal) 22, összesen 61. A' conventnek majdnem minden titoknoká hasonló sorsú vala elnökeikkel.

Szenvedélyes vadász. A' meghalt Bourbon herczeg a' vadászat legnagyobb kedvelőinek egyike volt. Szenvedélye annyira határtalan volt, hogy egész évben, vasárnapot kivéve, egy napot sem hagyott elfolyni a' nélkül, hogy vadászati gyönyört ne élvezne. Soha sem aludt négy óránál tovább, és gyakran napjában 30 lieunyi utat tett, ugy hogy kisérétének személyei őt nem követhetvén, egymást koronként felváltani kénytelenek valának. E' zordon életmódjának daczára 60 évet ért a' herczeg, 's mindenki tudja, hogy nem öregségi elgyengülés okozá halálát. Vadászati jegyző könyvei legnagyobb szorgalommal irattak, 's csudálatos sikerét tanúsítják. Példaul 1827-ben 124 vaddisznó közül kettő, 's 83 szarvas közül csak hat futott-el a' herczeg elől sértetlenül. Halálakor vadász-kastélyában, Chantilly-ben, 70 pár kutyát hagyott szarvasok, 80-at vaddisznók, 60-at öz-vadászatra, 's így mindössze 210 pár válogatott kutya maradt-fel. Ezen kívül 100 tanítatlan, és 150 vadász-ménlovat. 514 inasa közül, kik havi-díjt huztak, 's a' költségek lajstromában feljegyezték, 120 viselt nála vadászati szolgálatot.

Élet - szilárdság. — Smyrnában nem rég egy fogoly élhel-halásra ítelteték. Az ítélet kimondása után huszonnyolcz napra még élve találtatott börtönében. A' szerencsétlen férfi, kinek büntetése ekkor megmásoltatott, megvallá, hogy életét ez idő alatt egy kis katula pecsét-ostyával, egy falatka kautsukkal, és kevés spanyol viaszszal tartá-fenn. Miután élelmi-pótléka fel vala emésztve, a' katulát kezdő felemésztni. A' szelenceze felső részét még éhsége 28-ik napján nála lették.

Figyelmeztetés. — *E' lapok jövő fel évi folyamatjára folyóiratunk t. cz. 's minden rendű pártfogóitól már elfogadtatik az előfizetés. Kérettetnek tehát tisztelettel, hogy rendelkezéseiket minél előbb annál inkább megtenni méltóztassanak, mivel a' csak jan. elején beküldendő borítékok nyomtatása nem törtenhetik-meg azonnal a' vett rendelés után. Ez oka, hogy az így elkészett t. cz. előfizetőknek folyóiratunk első számaival csak későbbben szolgálhatunk, és így rendes olvasóink félbeszakadás nélkül nem vehetik lapjaikat. Előfizethetni mind a' cs. kir. postahivataloknál mind Pesten a' kiadó hivatalban. Lakjaikat változtatók ez utóbbinál legbiztosabban tehetik rendelkezéseiket.*

Szerkeszti Mátray Gábor, halpiacson, Denes-ház, 56-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betűivel, angol vas-sajton

u r i u t s z a 453.